

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno 32 din, polletno 16 din,
četrtletno 9 din; inozemstvo 64 din.
Poštno-čkovni račun številka 10.603
Reklamacije niso poštne proste.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESECNO PRILOGO „KMECKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-15

Cene inseratom: Cela stran
din 2000 —, pol strani din 1000 —,
četrt strani din 500 —, 1/8 strani
din 250 —, 1/16 strani din 125 —
Mali oglasi vsaka beseda din 1 —

Dva načrta za napad na Anglijo

Amiens in Monakovo

Leta 1802. med Anglijo in Francijo v Amiensu sklenjeni mir ima z dogovorom v Monakovem več podrobnosti in predvsem to, da ni bilo na obeh straneh zaupanja v zagotovila glede prijateljstva in se je delalo na obeh straneh z vsemi silami na oborožitvi.

Angleži so videli, da jih je amienski mir bridko razočaral. Anglija je upala, da ji bo ta mir odprl trgovino s Francijo. To upanje pa se je izkazalo kot ničevno. Napoleon je mislil čisto nekaj drugega, kakor da bi bil poživil stare trgovinske pogodbe. Ravno nasprotno! Začel je zapirati Francijo napram Angliji z novimi visokimi carinami. Na drugi strani pa so dražili Angleži francoskega cesarja s tem, da so njegovo velikopotezno politiko ovirali ter onemogočali.

Vojna napoved in njene prve posledice

Dne 16. maja 1803 je napovedala Anglija Franciji vojno in je začela na dan vojne napovedi pleniti in zasegati francoske ladje. Tako postopanje so vrnil Francozi Angliji s tem, da so vse na Francoskem živeče Angleže od 16. do 60. leta priprli. Internacija (pripor) je bila raztegnjena celo na angleške diplomate. Ta odredba je zadela v celem 10.000 Angležev.

Neenaka vojna sredstva

Vojna, katera se je začela razvijati, je imela od začetka, kakor večinoma vsi vojni pohodi proti Angliji, to posebnost, da sta jo vodila nasprotnika z neenakimi sredstvi. Napoleon je obvladoval suho zemljo. Na kopnem je bil tako močan, da je onemogočil trgovanje Anglije z vsemi državami, ki niso bile zapletene z njo v vojno. Angleži pa so bili gospodarji na morju. Četudi je uspelo Napoleonu v letih 1804. in 1805., da je ustvaril številno brodogradnjo, katerega je okrepil s špansko mornarico, se vendarle ni dala sveža francoska pomorska sila v nobenem oziru primerjati z angleško.

Napoleonov napadalni načrt

Napoleon se je kmalu prepričal, da če hoče Angleže ustraševati, se jih mora lotiti z vojsko na kopnem. Za doseg tega cilja je zbral ob Kanalu ali Rokavskem prelivu armado 100.000 mož. Dal je zgraditi 1300 velikih čolnov in splavov, na katere je naložil čete, topove in konje. S temi prevoznimi sredstvi je vežbal ukrcavanje in izkrcavanje. Kako je mislil francoski cesar na vse, dokazuje dejstvo, da je zapovedal 5. oktobra 1803, naj se izšola četa tolmačev, ki bo obsegala 117 častnikov in mož.

Kljub vsem tem pripravam pa so bili strokovnjaki in med temi lastni admirali nezaupljivi napram Napoleonovim napadalnim načrtom na angleški otok. Tudi za primer, da bi izkrcanje na angleških tleh uspelo, so trdili, bi bila francoska armada v Angliji brez predhodnega uničenja angleške mornarice od te obkoljena in s časom prisiljena, da se preda.

Pripravljenost francoske mornarice

Dne 9. septembra 1804 je Napoleon sestavil in pripravil svojo mornarico za pohod nad Angleže. Prvotno je štel francosko brodogradnjo 756 ladij. Do 31. decembra pa se je zvišalo na 889. Medtem je Napoleon sam prepoznal, da je težavno s tolikim številom ladij naenkrat manevrirati v ozkem Kanalu. Njegovi admirali mu nikakor niso mogli jamčiti, da bodo lahko obranili gibanje mornarice, ako bi jo napadle angleške vojne ladje. Povrh je še hotel izvršiti Napoleon prevoz vseh čet v nekaj urah.

Zmaga na kopnem in poraz na morju

Med dolgotrajnimi pripravami za prevoz preko jarka, kateri je ločil Napoleona od Anglije, so se zbrali za njegovim hrbtom temni oblaki. Prisiljen je bil, da je obrnil vso svojo pozornost drugam. Angleškemu ministrskemu predsedniku Pittu je uspelo, da je pridobil Avstrijo in Rusijo za nastop proti francoskemu cesarju.

Naenkrat je poslal Napoleon svojo proti Angležem zbrano armado proti Avstrijcem, katere je s spretnim manevriranjem odrezal od zaledja, preden so sploh opazili, da se jim je približal sovražnik. Prišel je avstrijski vojski po hitrih pohodih za hrbet, dočim ji je od spredaj poslal le manjšo armado, ki pa ni korakala po skritih potih in z vso naglico kot ona druga. Avstrijska armada je bila obkoljena brez bojev in prisiljena, da se vda. Napoleon se je upravičeno ponašal, da je uničil sovražno vojsko samo z »maršom«. Veselje Napoleonovali radi njegove tolikanj sijajne zmag.

Kaj napoveduje angleški ministr. predsednik

Angleški ministrski predsednik Churchill je imel 14. julija po radiu govor, v katerem je med drugim napovedal tole:

»Vse kaže, da bo sedanja vojna dolga in huda. Nihče ne ve, kdaj se bo razširila. Eno pa je sigurno: Nemčija ne bo dolgo vladala nad Evropo in svet ne bo podlegel nemški oblasti. Sedaj je prišel čas na nas, da stojimo sami in gledamo v obličje najhujšemu napadu, ki ga sovražnik lahko podvzame. Branili bomo rodno zemljo proti napadu, ki nam grozi. Stojimo sami, toda ne borimo se samo za nas. V tem mestu (Londonu), ki je zatočišče beguncev in branik krščanske civilizacije, od koder uravnavamo svojo mornarico in letalstvo, čakamo neizogibne rešitve. Mogoče nocoj, mogoče prihodnji teden, mogoče pa tudi nikdar se bo pričel napad na nas. Moramo pokazati enako sposobnost, da sprejmemo udarec takoj ali pa, kar je huje, da nanj dolgo čakamo. Najsi bo kakor koli! Ne bomo klonili in če bomo tudi kdaj mi izkazovali milost, nikdar zanj ne bomo prosili.

Naši prijatelji preko Atlantika in v Evropi so se bali za nas, ko so videli, kako je bilo toliko držav druga za drugo uničenih. Toda Nemčija doslej še ni naletela na narod, ki bi se ji zoperstavil z vso trdnostjo svoje volje. Doslej so bile mnoge države uničene od no-

ge je zatemnila vest, da so Angleži porazili njegovo brodogradnjo pri Trafalgarju.

Pomorski poraz je pomenil za Francoze konec njihove moči na morju. Med vsem Napoleonovim cesarjevanjem ni bilo nobene pomorske bitke več. Nikoli si ni Napoleon več upal, da bi bil poslal kako večjo vojno odpremo v svet po morju.

Brezuspešni napori

Z vsakim mesecem je postajala angleška zapora ali blokada bolj učinkovita. Zaman je pošiljal Napoleon, da bi razširil svojo vladno na suhem, čete na Prusko, proti Avstriji, Španiji in Rusiji. Skozi leta si je še znal priboriti sijajne uspehe, pa vsi so povzročili, da se je končno smrtno nazmagal in je zadel v ruski zimi na nasprotnika, pred katerim tudi za Napoleona ni bilo druge rešitve kot umik, kateremu je sledil kmalu poraz.

Nekoč in danes

Na dlani ležeče je in samo po sebi umevno, da vzporejajo v sedanji evropski vojni položaj Hitlerja in Napoleona. Podobnosti med obema je dovolj. Nikakor pa ne gre, da bi iz te sličnosti predaleč sklepali. Sredstva, s katerimi se borijo Nemci danes, so popolnoma druga, kakor jih je imel na razpolago Napoleon. Res je, da obvladajo Angleži tudi danes morje, a Nemčija razpolaga z izredno močno zračno silo. Šele dogodki bodočih tednov in mesecev bodo pokazali, katero od obeh orožij ima toliko nadmoč, da bo izsililo končno odločitev.

tranjih spletk. Kdo bi mogel pojasniti, kaj se je zgodilo s Francijo, z njeno armado, narodom in njenimi voditelji? Toda tu na našem otoku stojimo trdni in odločni. Nemci so gotovo po načrtih uničevali svoje sosede. Gotovo imajo tudi načrte, morda že več let, za uničenje Anglije. Končno je za nas čas, da smo ostali glavni in največji sovražnik Nemčije. Vsak načrt za napad na nas, ki je bil morda napravljen dva meseca prej, pa so morali Nemci med tem popolnoma spremeniti, ker smo sedaj v popolnoma novem položaju. Nikdar v svetovni vojni ali v tej vojni nismo imeli armade, ki bi bila po opremljenosti in številu enaka tisti, ki stoji sedaj na straži v Angliji. Imamo poldrugi milijon vojakov pod orožjem.

Rajši bomo pustili, da se zruši London v razvaline in pepel, kakor da bi bili zasužnjeni. Potrebno je, da to dejstvo povem, ker je potrebno, da naš narod ve, kakšni so naši nameni.

Besede ministrskega predsednika Churchilla so napravile mogočen vtis na Angleže, tolmačijo jih pa tudi drugod po svetu. Nemško časopisje pravi, da je razviden iz besed zadnjega odstavka silen strah, ki prevaja Churchilla in z njim vred vse Angleže, ki ga pa hoče odeti v junaške besede.